

УКРАЇНА

**УРЯДОВИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ У СПРАВАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Government Agent
before the European Court of Human Rights
Ukraine
вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001, Україна

Agent du Gouvernement
auprès de la Cour Européenne des Droits de l'Homme
l'Ukraine
13, Horodetskogo St. Kyiv, 01001, Ukraine

Тел.: +380 44 278-37-23, факс.: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua http://www.minjust.gov.ua

08.02.16

№ 1779/23/12.0.1/46-16

На № _____

Міністерство внутрішніх справ України
вул. Академіка Богомольця, 10, м. Київ,
01024

✓ **Національна академія внутрішніх справ
України**
пл. Солом'янська, 1, м. Київ - ДСП, 03035

**Головне управління Національної поліції
в Одеській області**
вул. Єврейська, 12, м. Одеса, 65014

*Щодо виконання рішення Європейського суду з прав людини
у справі «Шепеленки проти України»*

14 січня 2016 року Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) було ухвалено остаточне рішення у справі «Шепеленки проти України» (заява № 8347/12).

У цьому рішенні Європейський суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з неефективним розслідуванням обставин смерті сина заявників, який загинув внаслідок ДТП.

Крім того, Європейський суд зобов'язав державу сплатити заявникам спільно 6 000 (шість тисяч) євро відшкодування моральної шкоди та 900 (дев'яносто) євро компенсації судових та інших витрат.

Факти справи та суть порушень викладено у стислому викладі рішення, що додається.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (далі – Закон) та п. 1 ст. 46 Конвенції рішення Європейського суду є обов'язковими для виконання.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру, спрямованих на усунення конкретного порушення, визначеного в рішенні Європейського суду, та заходів загального характеру, спрямованих на

ВДЗР НАДС	
Вх. №	695
15	01
16	

усунення підстави для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України у майбутньому.

За цими критеріями Комітет міністрів Ради Європи здійснює оцінку виконання державою рішень Європейського суду, виходячи з інформації, наданої державними органами щодо заходів, вжитих на виконання вказаних рішень. Відповідні положення закріплені у Правилах Комітету міністрів Ради Європи щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання (10 травня 2006 року).

Обсяг та суть заходів загального та індивідуального характеру, необхідних для виконання кожного конкретного рішення Європейського суду, безпосередньо залежать від характеру порушень, констатованих Європейським судом.

У цій справі порушення Конвенції було встановлено Європейським судом у зв'язку з тим, що кримінальне провадження за фактом смерті сина заявників не відповідало вимогам оперативності та ретельності та що воно не було ефективним у розумінні Конвенції.

Так, Європейський суд окрему увагу звернув на те, що оперативно-розшукові заходи, вжиті органами влади, були неефективними, оскільки обвинувачений, перебуваючи у розшуку, безперешкодно перегнув кордон України і згодом за власною ініціативою звернувся до міліції з приводу порушеної щодо нього кримінальної справи (див. п. 34 рішення).

Крім того, Європейський суд зазначив, що неефективність кримінального провадження, яке, до того ж, тривало понад чотирнадцять років, позбавила заявників можливості отримати також відшкодування завданої їм шкоди.

Як неодноразово повідомлялося у попередніх листах Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, кількість рішень, в яких Європейський суд встановлює порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції, зростає. З огляду на їх велику кількість, а також на те, що Європейський суд вже неодноразово встановлював порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції у справах щодо України, скарги цієї групи розглядаються за окремим, спрощеним, порядком. Така практика Європейського суду є вкрай негативною для України, оскільки, перш за все, вона свідчить про системну проблему неспроможності ефективного розслідування у справах за фактом смерті особи і, крім того, рішення Європейського суду, ухвалені за спрощеною процедурою, оскарженню не підлягають. **Варто окремо зазначити, що у кожній справі вказаної категорії Європейський суд присуджує справедливую сатисфакцію у розмірі 6 000 євро.**

У зв'язку з вищезазначеним для належного виконання рішення Європейського суду у цій справі та попередження аналогічних порушень в майбутньому прощу:

1. Провести службову перевірку за фактом неспроможності працівниками УМВС України в Одеській області ефективного розслідування обставин смерті сина заявників;
2. Забезпечувати відповідно до положень Конвенції та практики Європейського суду ефективне розслідування фактів смерті;
3. Систематично проводити для працівників органів внутрішніх справ навчально-освітні заходи з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду, зокрема щодо стандартів ефективного розслідування;

4. Довести до відома працівників органів внутрішніх справ правові позиції Європейського суду, викладені в рішенні *«Шепеленки проти України»*.

Принагідно повідомляю, що найближчим часом офіційний переклад вказаного рішення буде надруковано у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщено на сайті Міністерства юстиції України (www.miniust.gov.ua).

З метою забезпечення належного звітування держави перед Комітетом міністрів прошу повідомити про результати розгляду цього листа до **15 березня 2016 року**.

Додаток: стислий виюіад рішеліяу справі «Шепеленки протиї України».

О.В. Давидчук
В.о. Урядового уповноваженого

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «ШЕПЕЛЕНКИ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF SHEPELENKO v. UKRAINE)
(Заява № 8347/12)

Стислий виклад рішення від 14 січня 2016 року

18 червня 1997 року А., син заявників, загинув у дорожньо-транспортній пригоді (далі – ДТП). Згідно з твердженнями заявників того дня Д., водій автомобіля, примусив А. сісти у його автомобіль та поїхати з ним. Керуючи автомобілем, Д. перевищив швидкість і автомобіль перевернувся. Син заявників помер від отриманих тілесних ушкоджень. Водій автомобіля та інші пасажери вижили.

19 червня 1997 року міліцією було складено протокол огляду місця події та опитано кілька свідків, а наступного дня порушено кримінальну справу за фактом смерті сина заявників.

1 жовтня 1997 року Д. було притягнуто в якості обвинуваченого у порушенні правил безпеки дорожнього руху, що спричинило смерть сина заявників. З огляду на те, що Д. не з'являвся до міліції і його місцезнаходження було невідоме, слідчий за погодженням з прокурором того ж дня обрав Д. запобіжний захід у вигляді взяття під варту. Згодом Д. було оголошено у розшук.

14 квітня 1998 року Д. з'явився до відділу міліції, у провадженні якого перебувала справа щодо нього, та повідомив, що у період з серпня 1997 року до лютого 1998 року він лікувався за межами України. Того ж дня слідчий за погодженням з районним прокурором змінив запобіжний захід з взяття під варту на підписку про невиїзд.

У зв'язку з неодноразовими неявками Д. у судові засідання 20 січня 1999 року Іванківський районний суд Одеської області (далі – районний суд) оголосив його у розшук і обрав йому запобіжний захід у вигляді взяття під варту.

29 березня 2010 року відповідача було затримано та поміщено до місцевого слідчого ізолятора. Заявники у рамках кримінального провадження подали до Д. цивільні позови про відшкодування завданої шкоди.

14 травня 2010 року районний суд заклав кримінальне провадження щодо Д. на підставі Закону України «Про амністію», ухваленого у 1998 році, звільнивши його від кримінальної відповідальності. Апеляційний суд Одеської області та Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишили рішення суду першої інстанції в частині закриття кримінального провадження у справі щодо Д. без змін, однак апеляційний суд Одеської області повернув цивільні позови заявників до районного суду для їх розгляду в порядку цивільного судочинства.

У результаті цього провадження районний суд присудив заявникам суми відшкодування моральної та матеріальної шкоди, які згодом було зменшено апеляційним судом. Однак 24 червня 2014 року Державна виконавча служба України повернула заявникам виконавчі листи, зазначивши, що виявити будь-які кошти або майно, які б належали боржнику, не вдалося.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявники скаржились за статтями 2, 5 та 6 Конвенції у зв'язку з тим, що провадження на національному рівні стосовно смерті їхнього сина було неефективним. Суд вирішив розглянути справу виключно за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції.

Розглянувши скаргу заявників, Європейський суд розділив увесь період відсутності Д. на дві частини: з листопада 1997 року до квітня 1998 року і з січня 1999 року до березня 2010 року. Європейський суд зазначив, що протягом першого періоду, коли Д. перебував у розшуку, він безперешкодно перетнув кордон України і згодом за власною ініціативою звернувся до міліції з приводу кримінальної справи щодо нього. Це свідчать про те, що оперативно-розшукові заходи, вжиті органами влади, не були вчасними та всебічними. Щодо стосується другого періоду, Уряд не надав жодної відповідної інформації на тій підставі, що матеріали оперативно-розшукової справи було знищено, хоча цей період є більш новим порівняно з першим періодом, за який Уряд надав інформацію стосовно оперативно-розшукових заходів. Загалом Європейський суд дійшов висновку,

що кримінальне провадження не відповідало вимогам оперативності та ретельності та що воно не було ефективним у розумінні Конвенції, і встановив порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО:

«1. Оголошує приїнятною скаргу за процесуальним аспектом статті 2 Конвенції щодо періоду національного провадження з 11 вересня 1997 року, а решту скарг у заяві - неприйнятними;

2. Постановляє, що було порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції;

3. Постановляє, що;

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(i) сукупно 6 000 (шість тисяч) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суми будь-яких податків, що можуть нараховуватись;

(ii) 900 (дев'ятсот) євро компенсації судових та інших витрат, та додатково суми будь-яких податків, що можуть нараховуватись заявникам; цю суму має бути сплачено на банківський рахунок адвоката заявників, пана А. Крістенка;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

4. Відхиляє решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції».